

and systematization in order to form theoretical and experimental grounds for the achievement of the research goal and the solution of its tasks. This article analyzes the latest research on the most effective collection of scientific and research information on the topic of research. The methodology of selection of literature, its analysis, synthesis and systematization is offered, concrete recommendations are given at its studying. The main consumer indicators of quality of information are considered, the scheme of research of scientific and technical literature has been developed and proposed. In further research it is necessary to consider modern working tools - a set of modern methods and tools for collecting, processing and analyzing information for testing the working hypothesis.

Key words: scientific and technical information, methodology, analysis, synthesis, structuring, systematization, indicators of quality.

УДК 378.14; 37.01

Ing. Stanislav Kuchta, MBA,
Ing. Anna Oršuláková,
Mgr. Ján Benko, PhD.,

Riaditeľ školy a pedagogickí zamestnanci SOŠ podnikania, Prešov (Slovenská republika)

EDUSCRUM AKO INOVATÍVNA VYUČOVACIA METÓDA APLIKOVANÁ VO VYUČOVACOM PROCESE SOŠ PODNIKANIA V PREŠOVE SO ZAMERANÍM NA ZLEPŠENIE UPLATNENIA ABSOLVENTA ŠKOLY NA TRHU PRÁCE

European education policy focuses on the application of modern methods and concepts to the learning process, as a way to make learning more attractive, to change the relationship between teacher and student during the learning process, to strengthen teaching towards practice and society, but also to improve the competitiveness of school graduates in real life. Our thesis represents the issue of EduScrum, its uniqueness in contrast with other modern methods, especially in the connection and preparation of students to company practice, the main principle the method is based on. Next, we bring knowledge from the introduction and realization of the modern EduScrum method in the learning process at Secondary Vocational School of Business and Enterprise in Prešov from the point of view of the leadership of the school and its implementers - educators and students, also based on the experience of the pioneers of this method in Slovakia, which roots are in the Netherlands. Even the short-term process of this method at our school and the first testing of students in both groups show the positive aspects of its implementation in the subject of the economics and the possibility of its use in other vocational, or theoretical subjects in the learning process at secondary schools hand-in-hand with the rules of EduScrum. Based on our own experience, we recommend how to use EduScrum method in future.

Key words: eduScrum, teaching process, economics, modern school, student, soft skills, student coaching, training for practice, European education policy

Problematica. 21. storočie prináša čoraz väčší tlak na zmenu tradičnej školy a tradičných spôsobov vyučovania, ktoré učia deti prvorado memorovať poznatky, zbierať informácie a ukladať ich, ale len veľmi okrajovo pripravujú študentov na reálny život, ktorý ich čaká za dverami strednej školy, kedy potrebujú chápať širšie súvislosti, vedieť riešiť nastolené problémy, dokázať si uvedomiť svoje prednosti a nedostatky, chápu nutnosť práce v tíme, rozloženia povinností, úloh a ich riešenie s ohľadom na reálny výstup, ktorý bude aj ohodnotený (nielen dobrou známku v škole, ale v živote pochvalou nadriadeného, úspešným prezentovaním svojej práce, získaním novej klientely, zlepšením formy fungovania práce v tíme atď.).

V r. 2008 sa v našom školstve začala meniť koncepcia vyučovania. Bol prijatý štátny vzdelávací program, ktorý stanovuje všeobecné ciele vzdelávania a kľúčové kompetencie, ku ktorým má vzdelávanie smerovať. Nová koncepcia vyučovania umožnila vstup aj alternatívnych moderných koncepcií vyučovacieho procesu.^[1]

Posledné roky, kedy sa nielen v odborných kruhoch, ale aj spoločnosti, hovorí o nutnosti pripravovať študentov stále viac na reálny život, aby boli schopní zvládnuť svoju odbornú profiláciu a špecializáciu v práci, sa do vyučovacieho procesu dostávajú moderné formy, metódy a koncepcie vyučovacieho procesu.

Medzi moderné koncepcie vyučovacieho procesu patria kooperatívne vyučovanie, problémové vyučovanie, projektové vyučovanie, systém dokonalého osvojenia učiva (mastery learning), globálna výchova, konštruktivizmus, autentické vyučovanie, modulárno-kreditový systém výučby, otvorené, dištančné a pružné vzdelávanie, e-learning a mozgovo-kompatibilné učenie (brain-based learning).^[2]

Medzi ďalšie moderné a inovatívne metódy a formy patria brainstorming, snowballing, pojmové mapovanie, questionstorming, webquest a iné. Nie všetky z týchto moderných koncepcií a metód sa na stredných školách využívajú, resp. niektorí pedagógovia nevedia tieto moderné spôsoby zapracovať do koncepcie svojej výučby. Ale práve tento proces je v dnešnom školstve v celej Európe veľmi žiadaný.

Európska vzdelávacia politika, ku ktorej aplikácii sa hlási aj Slovensko, prechádzala postupným vývojom. Jedným zo základných dokumentov je správa o budúcich konkrétnych cieľoch vo vzdelávaní a príprave na povolanie, ktorá bola prezentovaná Radou pre vzdelávanie na Štokholmskom samite 13. júla 2001 v rámci 13 zjednotených zámerov,

medzi inými napríklad otvoriť učebné prostredie, individuálne prístupy k vzdelaniu, zatriktívniť učenie, posilňovať spojenie medzi praxou, výskumom a celou spoločnosťou, rozvíjať duch podnikavosti atď.^[3]

A práve metóda, ktorú sme sa rozhodli na našej škole zaviesť, a ktorá je témou našej práce, eduScrum, spĺňa všetky náležitosti, ktoré sú európskou vzdelávacou politikou mienené na všetkých študentov Európy smerom k ich lepšej špecializácii, konkurencieschopnosti na trhu práce a uplatneniu sa vo svojom odbore oproti študentom, ktorí prejdú tradičným vzdelávacím systémom. Nejde len o modernú formu výučby ako vyššie spomínané koncepcie, ale okrem prinášania novej formy výučby, jej zatriktívnenia, posilňuje prepojenie výučby s požiadavkami praxe, ktoré sú kladené na mladých ľudí po ich vstupe do zamestnania a nakoľko sme školou, ktorá je hlavne orientovaná na podnikanie, spĺňame aj požiadavku rozvíjania ducha podnikavosti, ku ktorému tiež táto metóda vie byť smerovaná.

Čo je eduScrum? EduScrum je inovatívna vyučovacia metóda, ktorá pochádza z Holandska. Táto metóda v sebe integruje všetky atribúty moderného vzdelávania, ktoré menia tradičné roly učiteľa a žiaka v triede.^[4] Vymysleli ju učitelia fyziky a chémie, pričom sa inšpirovali Scrumom, agilnou technikou, ktorá sa používa najmä pri vývoji softvéru v IT firmách. Scrum je postavený na tímovej práci, získavaní spätnej väzby a je užitočný najmä pri riešení komplexných problémov. Ak je použitý správne, zvyšuje firmám flexibilitu, rýchlosť práce, jej kvalitu a umožňuje lepšiu kontrolu nad tým, či sa veci posúvajú vpred a či sa stihajú dohodnuté termíny.^[5]

To je jedna zo zásadných priorít pre výber tejto metódy pre aplikovanie do vyučovacieho procesu práve v ekonomických odborných predmetoch, ale pravdaže nielen v nich. Na našej škole boli využité aj v minulom školskom roku pri výučbe niektorých tematických celkov aj vo všeobecnovzdelávacích predmetoch, napr. slovenského jazyka a literatúry. Žiaci sa učia pracovať tak, ako to funguje v reálnom živote, v živote firmy a po absolvovaní školy môžu rovno prejsť do firemného prostredia a sú plnohodnotní pracovníci.

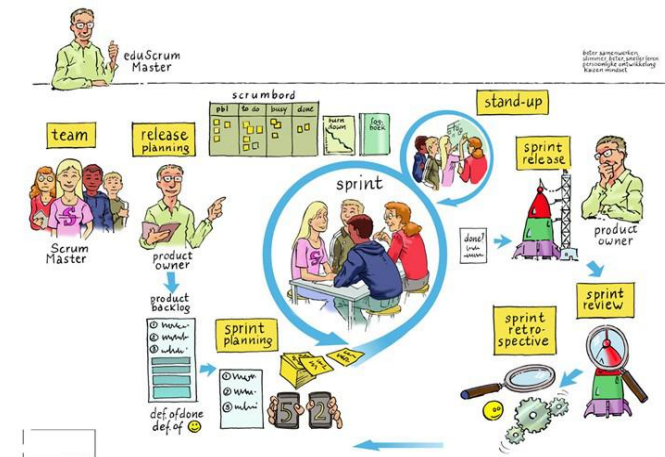
Zároveň podľa Jána Majoroša, objaviteľa eduScrumu pre slovenské školy, rieši presne tú množinu problémov, ktoré sa opakujú pri požiadavkách na moderné školstvo – urobiť vzdelávanie zaujímavejším, posunúť zodpovednosť za vzdelávanie na študenta a mať pritom lepšie známky. Ale hlavne zlepšovať soft skills študentov.^[5] Konkrétne ide o komunikáciu v tíme, kooperáciu, kreativitu, kritické myslenie.^[4]

S eduScrumom majú študenti vlastný proces učenia, čo má za

následok vnútornú motiváciu, zábavu, osobný rast a lepšie výsledky.^[6]

EduScrum je framework pre koučovanie študentov, kde zodpovednosť za vzdelávací proces je delegovaný z učiteľa na študenta.^[7] Je to kreatívny proces, založený na spolupráci v skupine.

Dôležité je, že metóda je odvodená z praxe. Scrum alebo tiež Agile sa momentálne používa pri vývoji softwaru snáď vo všetkých firmách. Teda nejde o umelo vytvorenú vyučovaciu metódu, ale jej tvorcovia sa inšpirovali praxou.^[4]

Obr.1 Grafické znázornenie eduScrumu [http://slideplayer.nl/slide/2832945/10/images/7/%C2%A9+Ellen+Reeho rst,+Jan+van+Rossum.jpg, 9.10.2017]

Motto eduScrumu:

„Máme veľkú dôveru v mladých ľudí. Sme presvedčení, že chcú viac a sú schopnejší ako oni sami alebo mnohí dospelí veria. EduScrum zaisťuje, že študenti získajú čo najviac zo seba a zo svojho tímu. To je to, čo robí vzdelanie hodnotným pre kohokoľvek, kto sa zapojí! Výsledkom je, že mladí ľudia majú k sebe vzájomnú úctu. Tak dúfame, že môžeme prispieť k lepšiemu svetu.“^[17]

EduScrum je jednoduchý na pochopenie, ale ťažký na zvládnutie, pretože študentské tímy musia zvládnuť zadané úlohy sami v skupine. Učiteľ sa stáva sprievodcom na ceste za poznávaním a postupne slabne jeho úloha vo vyučovacom procese. Zadáva ČO majú študenti v danom šprinte zvládnuť, nie AKO – akým spôsobom to majú zvládnuť.

EduScrum ako výučba sa realizuje počas celého školského roka, resp. sa využíva na vypracovanie projektov.

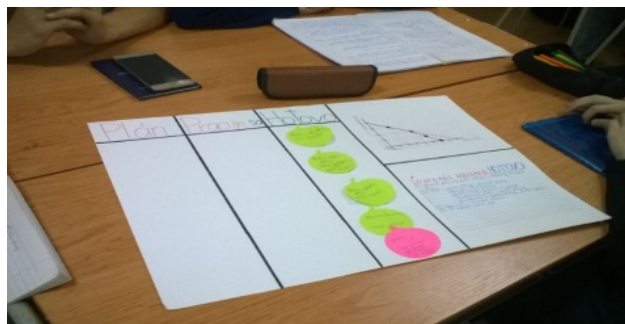
Udalosti v eduScrumu

Srdcom eduScrumu je šprint. Šprint je časové obdobie, počas ktorého musia študenti zvládnuť zadanú tému, učivo alebo projekt, tematický celok atď. Trvá približne 2 mesiace, alebo aj kratšie z dôvodu ľahšieho plánovania, kontroly. Ak by sa zadalo dlhšie obdobie, mohlo by to skĺznuť k predstave: „Máme času dost“.

Prvá hodina v šprinte je plánovacia hodina. Študenti sa zadedia do študentských tímov. Optimálne 4-5 študenti v skupine. Zvolia si svojho zástupcu, vedúceho skupiny, tzv. „eduScrum Mastera“. Potom si na základe podkladov, ktoré dostanú od učiteľa, rozdelia prácu na menšie časti, určia si, kto bude na čom pracovať, za akú prácu budú zodpovední. Rozdelené časti si zapisujú na samolepiace papieriky.

Vlepujú ich na predpripravený papier formátu, napr. A2 alebo na tabuľu. Ten sa nazýva „Flip“. Je rozdelený na viaceré časti. Je tam priestor pre lístky s naplánovanými, rozpracovanými a hotovými úlohami. Tiež sa tu sleduje aj grafický priebeh šprintu tzv.

„Burn down chart“, aby študenti vedeli, či prácu stíhajú, alebo nie. Nie je vhodné, aby si študenti zobrali veľa lístkov naraz, je vhodnejšie, ak si zoberú iba 1 (max. 2) a až keď majú prácu hotovú, zoberú si ďalší lístok. Je to dôležité v prípade, napr. dlhodobej choroby člena skupiny, nepredvídateľných udalostí, aby sa neblokovala práca ostatných členov v skupine. Plánovacia hodina je veľmi dôležitá a čím viac šprintov majú študenti za sebou, zdokonaľujú aj svoje ďalšie plánovania.

Obr.2 Flip - ukončený šprint č.1 [Ing. A. Oršuláková, 2017]

Ďalšie hodiny prebiehajú napĺňaním rozdelených úloh a povinností v rámci šprintu. Každá hodina začína krátkym (max. 10 min.) „stand-up meetingom“. Ako už vyplýva z názvu, je aj vhodné, aby študenti pri ňom stáli, aby sa zbytočne nezarozprávali a hovorili len o podstatných veciach. Čo spravili, čo budú na tejto hodine robiť, ako môžu pomôcť tímu zvládnuť úlohy šprintu.

Predposledná hodina v šprinte je nazývaná „review“. Na tejto hodine prebieha buď preskúšanie študentov jednotlivo formou didaktického testu, alebo tímovou prezentáciou hotovej práce, projektu, odovzdanie zadania atď. Závisí to od toho, čo má byť cieľom šprintu zadaného učiteľom.

Po review nasleduje hodina „retrospektíva“. Na tejto hodine sa hodnotia jednotlivci, tím navzájom, rozpráva sa o tom, kto pracoval viac, kto menej, koho je dobré pochváliť za jeho prácu v tíme. Je dôležité dohodnúť sa, či chce skupina naďalej spolupracovať v pôvodnej zostave, či sa bude meniť eduScrum Master. Je dôležité zobrať si zo šprintu, čo bolo dobré, v čom pokračovať, a čo bolo zlé, tomu sa snažiť v ďalších šprintoch vyhnúť.

A kto môže vyučovať týmto systémom? Podľa oficiálnej stránky eduscrum.nl každý, kto dôveruje svojim študentom.^[8] Každý, kto chápe, že jeho študenti majú dostatok zdrojov informácií na učenie sa, a chce, aby sa naučili tieto informácie kriticky spracovať, porozumieť PREČO je to tak. Zobrať si z nich toľko, koľko ich zaujíma, koľko budú potrebovať pre svoj život. Iné nároky má študent, ktorý chce predmet iba zvládnuť, a iné taký, ktorý sa chce tomu v budúcnosti, vo svojej kariére, venovať. EduScrum tak neobmedzuje ani nadaných študentov.

Proces zavádzania eduScrumu na SOŠ podnikania v Prešove

EduScrum bol prvýkrát na Slovensku aplikovaný v roku 2014 na SPŠ elektrotechnickej v Prešove a Strednú odbornú školu podnikania bola v poradí piatou školou na Slovensku, kde bola metóda úspešne aplikovaná do vyučovacieho procesu. Okrem našej školy túto metódu v súčasnosti na Slovensku realizuje ešte 6 stredných škôl v Prešove, Košiciach, Žiline a Kysuckom Novom Meste, 1 vysoká škola - Fakulta elektrotechniky a informatiky Technickej univerzity v Košiciach, a dokonca už aj 8 základných škôl v Žiline v rámci projektu Žilinská malá školská reforma.

EduScrum bol na Slovensku zavedený do rozličných predmetov, zatiaľ prevažne s IT zameraním. No podľa nášho názoru, pre ktorý sme sa aj rozhodli aplikovať túto metódu do nášho vyučovacieho procesu, zavedenie eduScrumu do odborov, z ktorých majú vyrásť budúci manažéri a riadiaci pracovníci, ktorí budú riadiť, organizovať, viesť a kontrolovať i motivovať seba i svojich zamestnancov, má tento systém práce na hodine obrovský význam.

Ing. Majoroš odporúča zaviesť eduScrum na predmety, ktoré sú nosné pre študentov v danom odbore. Preto sme sa rozhodli rozbehnúť tento prvý ročník eduScrumu práve na hodinách predmetu ekonomika pre študijné odbory škola podnikania, ekonomické lýceum i manažment regionálneho cestovného ruchu, pod vedením Ing. Oršulákovskej. Ekonomiku majú naši študenti v 1. ročníku s dotáciou 2 hodiny týždenne.

Analýza posledných výsledkov

V jednej zúčastnenej triede máme 22 študentov, v druhej (spojené 2 študijné odbory) spolu 31 študentov. EduScrum sa vyučuje v skupinách s počtom členov 4 (resp. 5). V jednej triede tak učiteľ koučuje 5 a v druhej triede 8 skupín študentov. Študenti mali možnosť v 1 šprinte sa sami zadeliť do skupín a zvoliť si svojho EduScrum Master-a.

Aktuálne bol so študentmi ukončený iba prvý šprint a rozbiehame druhý. Máme iba malé osobné skúsenosti s týmto frameworkom, no učíme sa aj zo skúseností iných škôl na Slovensku.

Obr.3 Vyučovanie eduScrumu na SOŠ podnikania
[Ing. A. Oršuláková, 2017]

Obr.4 Práca skupiny na hodine ekonomiky
[Ing. A. Oršuláková, 2017]

Z pohľadu vyučujúceho pedagóga je po prvom šprinte cítiť rozdiely v jednotlivých odboroch, čo sa prejavilo aj v ich práci na hodine, ako aj v známkach z prvého uskutočneného testu. Neexistuje ale dôvod ukončiť v „slabšom“ odbore prácu eduScrumom. Tento proces je dlhodobý, a preto sa bude dať sledovať v priebehu roka, resp. rokov, ako budú aj títo žiaci napredovať, čomu sa naučia.

Zatiaľ sa ako náročnejšia práca s eduScrumom javia hodiny v triede, kde je potrebné pracovať s 8 skupinami. Je to časovo veľmi náročné, hlavne teraz v prvom ročníku práce s touto metódou, keďže študenti s ňou ešte nemajú skúsenosť. Čím budú študenti zbehljší v systéme práce, tým sa môže veľkosť triedy zväčšovať. Práca s 5 skupinami sa v danej chvíli javí zatiaľ optimálna. Pedagóg má viac času na každú časť procesu eduScrumu.

Študenti s vyučujúcim komunikujú ako na hodine, tak aj prostredníctvom e-mailu, na ktorý aj zasielajú svoje skupinové zadania, otázky i postrehy. Takúto formu komunikácie podporujeme, a to z dôvodu zapájania IKT do vyučovacieho procesu, modernizácie komunikácie, ako aj z hľadiska ekologického. Naším cieľom je ich naučiť pracovať s internetom aj na iné účely ako len komunikácie cez rozličné sociálne siete. Ďalším našim cieľom je naučiť ich aj využiť čas v škole na štúdium. Často sa stáva, že študenti povedia, že niečo vypracujú doma, ale zatiaľ ich motivujeme práve k práci v škole, aby sa naučili využívať školské priestory na štúdium, keď sú aj ako tím pokope. V triede, v ktorej dochádza k výučbe eduScrumu, je zavedené WI-FI pripojenie, čím sa obmedzuje aj možnosť tzv. digitálnej priepasti, kedy ani v dnešnej dobe nemajú všetci študenti doma internet, a tak môžu na vypracovanie svojej úlohy v skupine využiť priestor v škole.

Študenti mali možnosť už aj hodnotiť svoju osobnú prácu, tímovú prácu a aj formu eduScrumu na hodine retrospektívy. V triedach, kde sú trochu šikovnejší študenti, tento spôsob študentov zaujal a prestali mať strach zo zlých známok, ktorý sa v priebehu šprintu objavil. Zistili, že ich to osobne postáva a mnohí si uvedomili aj svoju hodnotu, svoje silné a slabšie stránky. Dohodli sa, že budú naďalej pracovať v tímoch

ako sa zadelili na začiatku, hoci v priebehu šprintu chceli niektorí zmenu, ťažko sa im pracovalo v skupine. Postupne v šprinte niektoré nedostatky v práci odstránili, resp. sa dohodli na tom, čo už nebudú v nasledovnom šprinte robiť, čo naopak bolo dobré a zoberú si to so sebou do ďalšej práce.

Niektorí študenti boli zo začiatku pesimistickí a odmietali metódu, ktorá ich viac núti robiť, je náročnejšia na ich čas a už sa nemôžu len viesť na hodine v závetrí aktívneho spolužiaka, či písaním poznámok. To sme ale očakávali pri spustení eduScrumu na našej škole na základe skúseností z iných škôl. Študenti si už stále viac uvedomujú, že čas trávený v škole a na vyučovacej hodine, či aj mimo neho, už nie je premárnený a za daň trochu väčšej investície a aktivity sa im vrátia omnoho trvácnejšie vedomosti, zručnosti a skúsenosti.

Cieľ článku (definícia problému)

Cieľom nášho článku je oboznámiť s potrebou zavádzania moderných metód a koncepcií vyučovania do vyučovacieho procesu s cieľom lepšej prípravy študenta pre prax a uplatnenie sa na trhu práce so zameraním na metódu eduScrumu. Vysvetlenie spôsobu fungovania tejto metódy ako aj proces jej zavádzania na SOŠ podnikania v Prešove od školského roka 2017/2018 pre študijné odbory škola podnikania, ekonomické lýceum a manažment regionálneho cestovného ruchu. Takisto prinášame zhodnotenie doterajšieho priebehu tejto metódy vo vyučovaní predmetu ekonomika a skúsenosti pedagógov a študentov s týmto systémom práce.

Závery a výhľady do budúcnosti. EduScrum podľa posledných osobne získaných skúseností s prácou so študentmi na hodinách ekonomiky, ale aj slovenského jazyka a literatúry v minulom roku, ponúka pre pedagógov, ktorí ho doteraz využívali, napr. projektové vyučovanie, skupinové vyučovanie, či metódu webquestu, posun k efektívnejšej práci so študentmi a rozvíjanie aj ďalších soft skills študentov a ich prípravu pre prax.

Študenti veľmi rýchlo pochopili, že systém, podľa ktorého momentálne študujú, sa dnes už uplatňuje takmer všade v praxi vo firmách a jeho používanie ich čaká aj po ukončení štúdia. Určite je pre nich veľké plus, že už budú mať v tejto oblasti nejaké skúsenosti a ľahšie sa začlenia do kolektívu v práci a odpadne im starosť zvykať si na úplne niečo iné, ako boli dovtedy zvyknutí.

Všetky spomínané dôvody zavádzania tejto inovatívnej metódy do vyučovacieho procesu, ako aj doterajšie skúsenosti nielen našich pedagógov a študentov, ale aj pedagógov a študentov zo škôl, kde tento proces rovnako beží, poukazujú, že metóda eduScrumu je jednou z najlepších moderných metód, ktoré môže škola zaradiť do svojho vyučovacieho procesu, pričom tým nielen zatriaktívni výučbu a prináša metódu, ktorá je žiadaná európskym a aj slovenským vzdelávacím systémom, ale najmä mení celkový spôsob výučby postavený na žiaka, jeho aktivitu a jeho prípravu pre reálny život, čím zvyšuje jeho konkurencieschopnosť oproti študentovi, ktorý prešiel tradičným vyučovaním, a jeho väčšiu špecializáciu a schopnosť reagovať flexibilne na požiadavky zamestnávateľa.

Je dôležité, ak si študenti zvykli na túto metódu učenia, aby v nej pokračovali aj nasledujúci rok a bol vybraný vhodný predmet, kde by sa vyučovalo týmto spôsobom, a postupne sa metóda rozširovala na výučbu vo väčšine odborných predmetov. Pritom nemusí to byť vo všetkých študijných odboroch rovnaký predmet a ani zodpovedný pedagóg. Ukazuje sa, že touto metódou sa môžu vzdelávať žiaci rôznych študijných odborov a výučbu zvládne ktorýkoľvek zodpovedný konštruktívny a tvorivý pedagóg.

Ukázalo sa, že práca vo väčšej triede, ktorá len začína s touto metódou, je náročnejšia. Nakoľko ale školský zákon hovorí, že v stredných školách sa zriaďujú triedy s počtom žiakov 31, bolo by vhodné do budúcnosti v prvom roku aplikácie metódy eduScrumu pri takýchto väčších triedach ich rozdeliť na tieto aplikácie predmety vyučujúce danou metódou na dve skupiny. Čím budú študenti zbehljší v systéme práce, tým sa môže veľkosť triedy zväčšovať.

Naša škola sa na rozdiel od ostatných škôl, ktoré aplikujú vo vyučovacom procese metódu EduScrumu, rozhodla nenechať výsledky tejto metódy až na prax, ako po štyroch rokoch štúdia budú naši absolventi konkurencieschopní v praxi ako to robia ostatné školy, ale

naopak budú sa uskutočňovať aj pravidelné testovania v spolupráci s krajským Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie ohľadom rozvoja osobností a tiež mäkkých zručností

študentov, ktorí prechádzajú metódou eduScrumu, aby aj rodičia a široká verejnosť videli ďalšie skryté efekty, ktoré táto metóda prináša.

Zdroje

1. Turek, I. 2010. Didaktika. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-322-8
2. Dubovská, R. – LAJČIN, D. n.d. Didaktika odborných predmetov. n.d. [online]. [cit. 12.10.2017]. Dostupné na <www.siov.sk/ext_dok-dop/16351>
3. Smerovanie vzdelávacej politiky v Európe. 2005. [online]. Bratislava: Štátna školská inšpekcia, 2005. [cit.13.10.2017]. Dostupné na <https://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/Smerovanie_vzdelavacej_politiky_v_EU.pdf>
4. Čo je eduScrum? 2017. [online]. [cit.10.10.2017]. Dostupné na <http://skolskareforma.sk/?page_id=272>
5. Struhárik, F. 2015. Študenti majú viac voľnosti, učiteľ sa mení na kouča. Na východe robia revolúciu vo vzdelávaní. [online]. Publikované 10.12.2015. [cit.10.10.2017]. Dostupné na <https://dennikn.sk/311409/eduscrum/>
6. About eduScrum. 2012. [online]. In eduScrum.nl. [cit.09.10.2017]. Dostupné na <http://eduscrum.nl/en/about-eduscrum>
7. Majoroš, J. – GURBAL, P. 2013. „Pravidlá hry“ vyvinuté eduScrum tímom: eduScrum príručka. (A. Delhij, R. van Solingen, Trans.), december 2013. [cit.05.09.2017]. Dostupné na <http://agile.sk/wp-content/uploads/2014/12/The-eduScrum-Guide-SK-December-2013-version-1.1.pdf>
8. FAQs. 2012. [online]. In eduScrum.nl. [cit.09.10.2017]. Dostupné na <http://eduscrum.nl/en/faq>

Європейська освітня політика зосереджена на застосуванні сучасних методів і концепцій у навчальному процесі, що дає можливість зробити навчання більш привабливим, змінити відносини між викладачем та студентом під час навчального процесу, наблизити навчання до практики та суспільства, а також підвищити рівень конкурентоспроможності випускників шкіл у реальному житті. Наша стаття присвячена проблемі використання методу «Edu Scrum». Його унікальність, в порівнянні з іншими сучасними методами полягає в ефективній підготовці студентів до практичної роботи на підприємствах в Словаччині. Навіть короткостроковий процес цього методу в нашій школі (Коледж підприємництва м. Пряшев) та перше тестування студентів у обох групах показують позитивні аспекти його впровадження в курсі економіки та можливість використання в інших професійних дисциплінах. На основі нашого власного досвіду ми рекомендуємо використовувати метод «Edu Scrum» в майбутньому.

Ключові слова: навчальний процес, економіка, сучасна школа, студент, мовленнєві навички, студентський тренінг, тренінг для практики, європейська освітня політика.

Европейская образовательная политика сосредоточена на применении современных методов и концепций в учебном процессе, дает возможность сделать обучение более привлекательным, изменить отношения между преподавателем и студентом во время учебного процесса, приблизить обучение к практике и обществу, а также повысить уровень конкурентоспособности выпускников школ в реальной жизни. Наша статья посвящена проблеме использования метода «Edu Scrum». Его уникальность, по сравнению с другими современными методами, заключается в эффективной подготовке студентов к практической работе на предприятиях в Словакии. Даже краткосрочный процесс этого метода в нашей школе (Колледж предпринимательства г. Пряшев) и первое тестирование студентов в обеих группах показывают положительные аспекты его внедрения в курсе экономики и возможность использования в других профессиональных дисциплинах. На основе нашего собственного опыта мы рекомендуем использовать метод «Edu Scrum» в будущем.

Ключевые слова: учебный процесс, экономика, современная школа, студент, речевые навыки, студенческий тренинг, тренинг для практики, европейская образовательная политика.

УДК 37.041:374

Молнар Тетяна Іванівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

ФАХОВЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ШЛЯХОМ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті порушується проблема самоосвіти педагога. На основі аналізу наукової літератури визначено стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії і практиці; уточнено сутність та зміст поняття «самоосвіта»; розкрито вимоги до організації самоосвітньої діяльності вчителя початкової школи; охарактеризовано принципи самоосвітньої діяльності педагога; окреслено структуру процесу самоосвіти, що віддзеркалює основні етапи її організації; обґрунтовано роль самоосвітньої діяльності в удосконаленні професійної компетентності вчителя початкової школи.

Ключові слова: самоосвіта, самоосвітня діяльність, вчитель початкової школи, професійна компетентність.

Постановка проблеми. Кардинальні зміни в освіті, які відбуваються в результаті її реформування, ставлять високі вимоги до особистості вчителя. Суспільна потреба в ініціативних, авторитетних, всебічно освічених фахівцях, здатних до подальшого розвитку і самонавчання, професійного вдосконалення, актуалізує соціальне замовлення на підготовку педагогів нової генерації, здатних застосовувати найновіші досягнення педагогічної теорії та практики у процесі творчої самореалізації.

Концепція Нової української школи, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна доктрина розвитку освіти в Україні висвітлюють основні вимоги до педагогічних кадрів та рівня їхньої підготовки. Необхідність самоосвіти диктується, з одного боку, самою специфікою вчительської діяльності, її соціальною роллю, з іншого боку, реаліями і тенденціями, що пов'язані з постійно мінливими

умовами педагогічної праці, потребами суспільства, еволюцією науки і практики, зростаючими вимогами до людини, її здатності швидко і адекватно реагувати на зміну суспільних процесів, готовності перебудовувати свою діяльність, вміло вирішувати нові, більш складні завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема самоосвіти вчителя є багатогранною. Деякі її аспекти висвітлено в працях науковців за такими напрямками: проблема самоосвітньої діяльності вчителя в історико-педагогічному контексті (Л. Айзенберг, Я. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, В. Сухомлинський та ін.); обґрунтування природи самоосвіти особистості (Г. Батищев, М. Каган, Л. Ніколов, П. Смірнов та ін.); самоосвіта як складова самовиховання, самовдосконалення та саморозвитку (В. Зав'ялова, І. Котова, В. Слобідчиков та ін.); розвиток ідей про самоосвіту вчителя (О. Абдуліна, Н. Косенко, М. Ніколаєва та ін.); проблема формування вмінь та навичок самоосвітньої діяльності (Г. Гусєв,